

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ У НІДЕРЛАНДАХ

Пришляк М. П., ст. гр. Зв – 42, геодезія та землеустрій
Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент **Дудич Л. В.**
Львівський національний університет природокористування

Концепт компактного міста відомий та втілений у життя в багатьох західноєвропейських країнах. Він виник як реакція на субурбанізацію, що, у свою чергу, була зумовлена масовим виробництвом автомобілів і високою народжуваністю.

Субурбанізація — це розростання фактичних меж міста за рахунок заселення/забудови приміських територій.

Критика розтягнення міст спирається як на низку об'єктивних негативних наслідків субурбанізації, так і на її оцінку з точки зору естетичності й етичності. З одного боку, вона призводить до зменшення площі сільськогосподарських земель та, відповідно, екологічної деградації. З іншого боку, важливими соціальними та культурними наслідками субурбанізації є відсутність міського публічного простору, де мешканці міста могли би комунікувати, автомобільна залежність містян та сегрегація за ознакою раси чи етнічності, що проявляється в переважанні однотипних будинків передмістя.

Нідерландський досвід заслужено можна назвати передовим в силу декількох причин. Ця західноєвропейська країна однією з перших звернула увагу на необхідність впровадження основ «компактного міста» на інституційному рівні. Так 1988 року у Четвертому національному документі з просторового планування концепт компактного міста визначено як пріоритет розвитку міського середовища Нідерландів для протидії субурбанізації.

Нідерланди були густозаселеною країною з давніх-давен, втім, виробляти політику для вирішення цієї проблеми почали у післявоєнні часи. Так з'явився Перший національний документ із просторового планування (1960), в якому йшлося про необхідність централізованої деконцентрації населення та економічних функцій із густозаселених територій Рандстаду у периферійні, менш розвинуті райони.

Термін «компактне місто» вперше ужитий дослідниками Джорджем Данцігом та Томасом Саати у 1973 році. Він пропагує ідеї збереження меж міської забудови у компактному та щільному вигляді на основі чотирьох принципів.

Перший принцип "щільність міської забудови", ідею якого сформулював Девід Лок, тут йдеться про збереження чіткої межі між щільною міською забудовою та сільською місцевістю таким чином, щоб

міста не «розтягувалися» у безмежні передміські райони із низькою щільністю забудови та, зазвичай, залежністю від автотранспорту.

Другий принцип "ревіталізація центральної частини міста" покликаний повернути до центрів інвестиції та економічну активність, створити або оживити публічні простори і, як варіант, надати нове життя пустим ділянкам через забудову або використання для суспільних потреб.

Наступний принцип "змішаного використання територій (багатофункціональне проектування)" використовує ідеї модернізму, який передбачав раціональність використання простору, чіткість ліній вулиць, розмежування функцій (зонування, працювати — тут, жити — там) та створення нової інфраструктури для автомобільного транспорту. Ці цінності сформувалися на ґрунті реальних умов, в яких перебували міста на етапі індустріалізації.

Останній принцип "промоція громадського транспорту й обмеження використання приватних автомобілів", акцентує увагу на використанні громадського транспорту замість приватних автомобілів, що виступає очікуваним компонентом компактного міста. Тут йдеться про знеохочення використання приватних автомобілів через обмеження кількості паркувальних місць (особливо у центральних районах), що є однією із особливостей нідерландського бачення розвитку міста.

Український концепт компактного міста виникає як критика субурбанізації з її автомобільною залежністю, нераціональністю використання території, екологічними проблемами та передумовами соціальної ізоляції.

Отже, Нідерланди намагаються втримати місто в актуальних кордонах, не давши йому «розтягнутися» у субурбії за допомогою комплексу заходів: промоції громадського транспорту, ревіталізації центральних районів і невикористовуваних площ у межах міста, змішане використання територій. Окрім суто об'єктивних наслідків, як-от покращення екологічної ситуації і ефективніше використання ресурсів міста, це призводить до збереження дружнього і затишного міського середовища без ізоляції та виключення як місця постійної взаємодії мешканців.